

Rolul politicilor publice în promovarea sustenabilității

The role of public policies in promoting sustainability

Ana-Maria Pîrvu¹

¹ Academy of Economic Studies and Faculty of Agri-Food and Environmental Economics, Bucharest, Romania; pîrvuana22@stud.ase.ro

Rezumat: Lucrarea de cercetare științifică intitulată „Rolul politicilor publice în promovarea sustenabilității” analizează importanța intervenției statului și a instituțiilor publice în susținerea dezvoltării durabile și în gestionarea provocărilor contemporane generate de schimbările climatice, degradarea mediului și utilizarea excesivă a resurselor naturale. În contextul intensificării problemelor de mediu la nivel global, politicile publice reprezintă instrumente esențiale pentru orientarea societății și economiei către modele sustenabile de dezvoltare. Cercetarea urmărește evidențierea principalelor politici și strategii implementate la nivel internațional, european și național pentru protecția mediului, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea economiei circulare și utilizarea eficientă a resurselor. Totodată, lucrarea analizează rolul instituțiilor publice în elaborarea și implementarea măsurilor legislative, fiscale și administrative destinate susținerii sustenabilității economice, sociale și ecologice.

Cuvinte cheie: politici publice; economie circulară; sustenabilitate

Abstract: The scientific research paper entitled “The Role of Public Policies in Promoting Sustainability” analyzes the importance of state intervention and public institutions in supporting sustainable development and addressing contemporary challenges generated by climate change, environmental degradation, and the excessive use of natural resources. In the context of the intensification of global environmental issues, public policies represent essential instruments for guiding society and the economy toward sustainable development models. The research aims to highlight the main policies and strategies implemented at the international, European, and national levels for environmental protection, the reduction of greenhouse gas emissions, the promotion of the circular economy, and the efficient use of resources. At the same time, the paper examines the role of public institutions in the development and implementation of legislative, fiscal, and administrative measures designed to support economic, social, and environmental sustainability.

Keywords: public policies; circular economy; sustainability

Clasificare JEL: Q56

Clasificare REL: 11F

Introducere

În contextul transformărilor economice, sociale și climatice din ultimele decenii, conceptul de sustenabilitate a devenit una dintre principalele direcții de acțiune la nivel global. Intensificarea proceselor de industrializare, creșterea consumului de resurse naturale, degradarea mediului și accentuarea schimbărilor climatice au determinat necesitatea elaborării unor strategii și politici orientate spre asigurarea unui echilibru între dezvoltarea

economică, protecția mediului și bunăstarea socială (Constantin et al., 2021). În acest context, politicile publice reprezintă instrumente esențiale prin intermediul cărora statele și instituțiile internaționale pot influența comportamentul economic și social în vederea promovării dezvoltării durabile (Dinu et al., 2020).

La nivel internațional și european, preocupările privind dezvoltarea sustenabilă s-au concretizat prin adoptarea unor strategii și acorduri importante, precum Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, Acordul de la Paris privind schimbările climatice și Pactul verde european. Aceste inițiative urmăresc reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, tranziția către o economie verde și promovarea unor modele sustenabile de producție și consum. În cadrul acestor procese, politicile publice joacă un rol determinant prin stimularea investițiilor în tehnologii verzi, susținerea economiei circulare și dezvoltarea infrastructurii sustenabile.

1. Conceptul de sustenabilitate și dezvoltare durabilă

Conceptul de sustenabilitate a devenit una dintre cele mai importante direcții de analiză și acțiune în contextul provocărilor economice, sociale și ecologice contemporane. Dezvoltarea accelerată a economiei globale, creșterea consumului de resurse naturale și degradarea mediului au determinat necesitatea identificării unor modele de dezvoltare capabile să asigure echilibrul dintre progresul economic, protecția mediului și bunăstarea socială.

Noțiunea de dezvoltare durabilă a fost definită în cadrul Raportului Brundtland, elaborat de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare în anul 1987, ca fiind „dezvoltarea care satisface nevoile generației prezente fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi”. Această definiție evidențiază necesitatea utilizării responsabile a resurselor naturale și integrarea obiectivelor economice și sociale cu cele privind protecția mediului.

Sustenabilitatea se bazează pe trei dimensiuni fundamentale interdependente: dimensiunea economică, dimensiunea socială și dimensiunea ecologică. Dimensiunea economică presupune dezvoltarea unor activități productive eficiente și competitive, capabile să genereze creștere economică pe termen lung. Dimensiunea socială vizează asigurarea echității sociale, îmbunătățirea calității vieții și reducerea inegalităților. Dimensiunea ecologică urmărește protejarea ecosistemelor, conservarea biodiversității și reducerea impactului negativ al activităților umane asupra mediului.

În contextul actual, sustenabilitatea reprezintă un obiectiv strategic la nivel internațional și european, fiind integrată în politicile economice, sociale și de mediu. Organizațiile internaționale și instituțiile europene promovează tranziția către modele sustenabile de dezvoltare prin strategii orientate spre combaterea schimbărilor climatice, utilizarea eficientă a resurselor și promovarea economiei verzi.

1.1. Conceptul și caracteristicile politicilor publice

Politicile publice reprezintă ansamblul măsurilor, strategiilor și deciziilor adoptate de autoritățile publice pentru soluționarea problemelor de interes general și atingerea unor obiective economice și sociale. Acestea constituie instrumente esențiale prin intermediul cărora statul intervine în economie și societate pentru reglementarea activităților și promovarea interesului public.

Procesul de elaborare a politicilor publice implică identificarea problemelor sociale și economice, formularea obiectivelor, elaborarea măsurilor legislative și administrative, implementarea acestora și evaluarea rezultatelor obținute. În domeniul sustenabilității, politicile publice au rolul de a orienta comportamentul actorilor economici și sociali către practici responsabile și sustenabile.

Principalele caracteristici ale politicilor publice sunt:

- orientarea spre interesul public;
- caracterul normativ și reglementator;
- fundamentarea pe analiza problemelor sociale și economice;
- implicarea instituțiilor publice în procesul de implementare;
- evaluarea impactului economic, social și ecologic.

Politicile publice pot fi clasificate în funcție de domeniul de aplicare în politici economice, sociale, educaționale, fiscale, de mediu sau energetice. În cadrul dezvoltării durabile, politicile de mediu și cele privind economia verde au dobândit o importanță deosebită, având rolul de a limita efectele negative ale activităților economice asupra mediului.

1.2. Rolul politicilor publice în promovarea sustenabilității

Politicile publice au un rol fundamental în promovarea sustenabilității și în gestionarea provocărilor generate de schimbările climatice, poluare și utilizarea excesivă a resurselor naturale. Prin intermediul măsurilor legislative, fiscale și administrative, autoritățile publice pot influența comportamentul producătorilor și consumatorilor și pot stimula dezvoltarea unor activități economice sustenabile.

În domeniul protecției mediului, politicile publice urmăresc reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea energiei regenerabile, gestionarea eficientă a deșeurilor și protejarea resurselor naturale. Totodată, politicile privind economia circulară și eficiența energetică contribuie la reducerea consumului de resurse și la diminuarea impactului activităților economice asupra mediului.

Un exemplu relevant îl reprezintă Pactul verde european, strategie adoptată de Uniunea Europeană pentru atingerea neutralității climatice până în anul 2050. Această inițiativă include măsuri privind tranziția energetică, reducerea poluării, susținerea economiei circulare și dezvoltarea infrastructurii sustenabile.

Politicile publice contribuie, de asemenea, la dezvoltarea responsabilității sociale și ecologice prin promovarea educației pentru mediu și stimularea consumului responsabil. Implementarea unor măsuri fiscale, precum taxele de mediu sau subvențiile pentru

tehnologiile verzi, poate influența semnificativ comportamentul economic și orientarea investițiilor către domenii sustenabile.

Environmental tax revenue

All environmental taxes | % of GDP

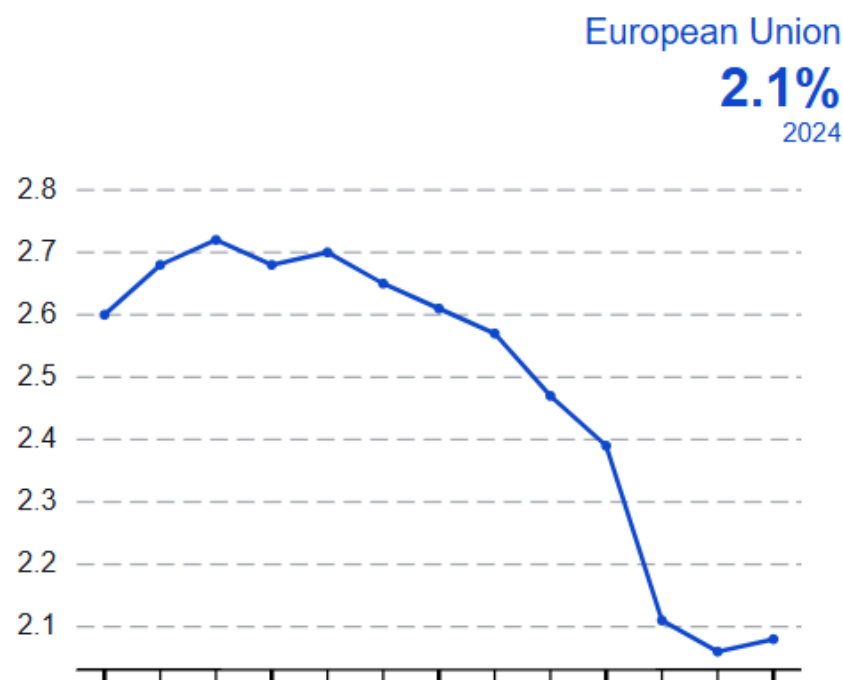

Figura nr. 1. Venituri din taxele de mediu, 2024

Sursa: Eurostat

În figura de mai sus este ilustrată evoluția veniturilor provenite din taxele de mediu în Uniunea Europeană, exprimate ca procent din PIB. Indicatorul reflectă ponderea veniturilor fiscale generate prin aplicarea taxelor asupra activităților cu impact negativ asupra mediului, precum consumul de combustibili fosili, emisiile poluante, transportul sau utilizarea resurselor naturale. Din perspectiva politicilor publice de mediu, acest indicator este relevant deoarece evidențiază modul în care statele utilizează instrumentele fiscale pentru a influența comportamentul economic și pentru a susține tranziția către dezvoltarea durabilă.

Analizând evoluția graficului, se observă că în prima parte a perioadei analizate veniturile din taxele de mediu se mențin la un nivel relativ stabil, situat între 2,6% și 2,7% din PIB. Acest nivel relativ ridicat reflectă consolidarea politicilor europene orientate spre internalizarea costurilor de mediu, conform principiului „poluatorul plătește”. În această etapă, Uniunea Europeană a promovat politici de mediu bazate pe fiscalitate verde, precum taxele pe energie, taxele pentru emisiile de carbon și accizele aplicate combustibililor poluanți. Aceste măsuri urmăreau atât reducerea impactului asupra mediului, cât și generarea de venituri bugetare necesare finanțării tranziției ecologice.

Începând cu perioada 2018–2019, graficul indică o tendință descendentă moderată a ponderii taxelor de mediu în PIB. Această evoluție poate fi explicată prin schimbările structurale din economia europeană și prin eficiența politicilor climatice implementate. Creșterea utilizării surselor regenerabile de energie, dezvoltarea tehnologiilor mai puțin poluante și reducerea consumului de combustibili fosili au diminuat baza de impozitare asociată taxelor de mediu. Cu alte cuvinte, succesul politicilor de protecție a mediului a contribuit indirect la reducerea veniturilor provenite din aceste taxe.

Scăderea accentuată observată după anul 2020, când indicatorul ajunge la aproximativ 2,1% din PIB, este influențată și de contextul economic și social generat de pandemia COVID-19 și de criza energetică europeană. În această perioadă, numeroase state membre au adoptat politici publice menite să reducă presiunea economică asupra populației și companiilor, inclusiv diminuarea unor taxe energetice sau acordarea de subvenții pentru consumul de energie. Aceste măsuri au avut rolul de a proteja consumatorii și competitivitatea economică, însă au redus temporar eficiența instrumentelor fiscale de mediu.

Figura reflectă transformările politicilor publice de mediu din Uniunea Europeană și tranziția de la un model bazat predominant pe taxare ecologică către unul mai complex, centrat pe sustenabilitate, inovare și investiții verzi. Evoluția descendentă a veniturilor din taxele de mediu sugerează atât schimbări economice și tehnologice, cât și adaptarea politicilor europene la noile obiective climatice și energetice.

2. Instrumente ale politicilor publice pentru dezvoltare durabilă

Instrumente legislative

Instrumentele legislative includ legi, regulamente și standarde care stabilesc obligații privind protecția mediului și utilizarea resurselor naturale. Aceste măsuri sunt esențiale pentru prevenirea activităților poluante și pentru asigurarea respectării normelor de mediu.

La nivel european, legislația privind reducerea emisiilor de carbon, reciclarea deșeurilor și protecția biodiversității reprezintă exemple relevante de politici legislative orientate către sustenabilitate.

Instrumente economice și fiscale

Instrumentele economice sunt utilizate pentru stimularea comportamentelor sustenabile și descurajarea activităților poluante. Printre cele mai importante instrumente fiscale se numără:

- taxele de mediu;
- taxele pe carbon;
- accizele pentru combustibili fosili;
- subvențiile pentru energie regenerabilă;
- schemele de sprijin pentru eficiență energetică.

Aceste instrumente se bazează pe principiul „poluatorul plătește”, conform căruia costurile poluării trebuie suportate de cei care generează impactul negativ asupra mediului.

Instrumente administrative

Instrumentele administrative includ strategiile naționale, planurile de acțiune și instituțiile specializate în protecția mediului. Guvernele elaborează strategii privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, gestionarea resurselor naturale și tranziția către economia verde.

În România, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și Agenția Națională pentru Protecția Mediului sunt instituții responsabile de implementarea politicilor de mediu și de monitorizarea indicatorilor de sustenabilitate.

Instrumente educaționale și de informare

Educația pentru dezvoltare durabilă joacă un rol important în schimbarea comportamentelor individuale și colective. Campaniile de informare privind reciclarea, reducerea consumului de energie și protecția mediului contribuie la creșterea gradului de conștientizare a populației. Instituțiile de învățământ și organizațiile neguvernamentale au un rol semnificativ în promovarea valorilor sustenabilității și în formarea unei culturi ecologice.

2.1. Politicile de mediu în Uniunea Europeană

Uniunea Europeană este considerată unul dintre liderii globali în promovarea politicilor publice de sustenabilitate. Strategiile europene de mediu urmăresc reducerea impactului activităților economice asupra mediului și tranziția către o economie verde și circulară.

Una dintre cele mai importante inițiative europene este Pactul Ecologic European, lansat în anul 2019. Acesta are ca obiectiv principal transformarea Uniunii Europene într-o economie neutră din punct de vedere climatic până în anul 2050.

Principalele direcții de acțiune ale Pactului Ecologic European includ:

- reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- promovarea energiei regenerabile;
- creșterea eficienței energetice;
- dezvoltarea economiei circulare;
- protecția biodiversității;
- promovarea mobilității sustenabile.

În plus, Uniunea Europeană a implementat Sistemul de Comercializare a Certificatelor de Emisii, care reprezintă unul dintre cele mai importante instrumente economice pentru reducerea emisiilor de carbon.

Politicile europene de mediu influențează direct politicile naționale ale statelor membre, inclusiv ale României, prin stabilirea unor obiective comune și prin acordarea de finanțări pentru proiecte de dezvoltare durabilă.

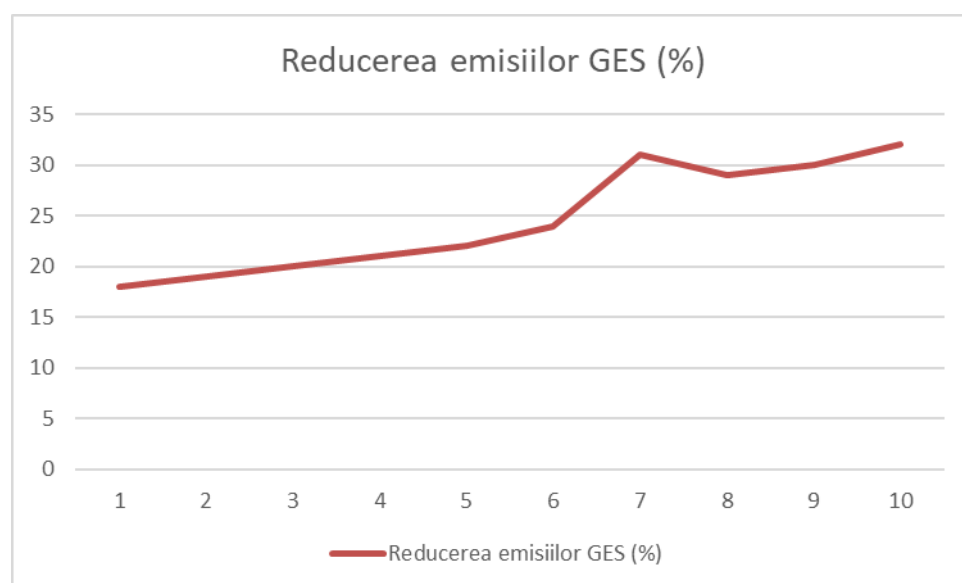

Figura nr. 2. Reducerea emisiilor GES în urma aplicării politicilor de mediu, 2024
Sursa: Conceptualizare proprie în Excel

Figura ilustrează evoluția reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) ca rezultat al aplicării politicilor de mediu în Uniunea Europeană. Graficul evidențiază o tendință generală de creștere a reducerii emisiilor, ceea ce demonstrează eficiența măsurilor adoptate la nivel european pentru combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile.

În prima parte a perioadei analizate, reducerea emisiilor are o evoluție graduală, de la aproximativ 18% la peste 22%. Această creștere reflectă implementarea unor politici publice orientate spre eficiență energetică, utilizarea surselor regenerabile de energie și reducerea dependenței de combustibilii fosili. Introducerea standardelor europene privind emisiile industriale și dezvoltarea tehnologiilor verzi au contribuit semnificativ la diminuarea impactului activităților economice asupra mediului.

În continuare, figura indică o creștere mai accentuată a reducerii emisiilor, ajungând la valori de peste 30%. Această evoluție este influențată de intensificarea politicilor climatice europene și de aplicarea măsurilor prevăzute în Pactul Ecologic European. Printre principalele măsuri se numără investițiile în energie regenerabilă, promovarea transportului sustenabil, taxarea emisiilor de carbon și dezvoltarea economiei circulare.

Figura demonstrează legătura directă dintre politicile publice de mediu și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Rezultatele evidențiază faptul că intervenția instituțiilor europene prin reglementări, stimulente economice și strategii de dezvoltare durabilă are un impact semnificativ asupra protecției mediului și asupra tranziției către o economie verde și sustenabilă (Apetrei Kalveram et al., 2026).

Concluzii

Prezenta lucrare a evidențiat faptul că politicile publice au un rol fundamental în promovarea sustenabilității și în orientarea societății către un model de dezvoltare durabilă. În contextul provocărilor globale generate de schimbările climatice, degradarea mediului și epuizarea resurselor naturale, intervenția statului prin politici publice coerente și eficiente devine esențială pentru asigurarea echilibrului dintre dezvoltarea economică, protecția mediului și bunăstarea socială.

Analiza realizată a demonstrat că sustenabilitatea reprezintă un concept multidimensional, bazat pe integrarea componentelor economice, sociale și ecologice. În acest sens, politicile publice nu se limitează doar la protecția mediului, ci includ măsuri privind eficiența energetică, economia circulară, utilizarea surselor regenerabile de energie, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și promovarea unui consum responsabil.

De asemenea, cercetarea a evidențiat faptul că Uniunea Europeană ocupă un rol important în promovarea politicilor de mediu și a strategiilor de dezvoltare durabilă. Inițiative precum Pactul Ecologic European demonstrează preocuparea instituțiilor europene pentru atingerea neutralității climatice și pentru transformarea economiei europene într-un model sustenabil și competitiv. Politicile europene privind energia regenerabilă, reducerea poluării și economia circulară influențează în mod direct politicile naționale ale statelor membre și contribuie la consolidarea unui cadru comun de acțiune.

În concluzie, politicile publice reprezintă principalul mecanism prin care statele și organizațiile internaționale pot promova sustenabilitatea și pot răspunde provocărilor ecologice contemporane. Dezvoltarea durabilă nu poate fi realizată fără intervenția activă a autorităților publice și fără colaborarea dintre sectorul public, mediul privat și societatea civilă. Prin urmare, consolidarea politicilor de mediu și adaptarea acestora la noile realități economice și climatice reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea unui viitor sustenabil pentru generațiile viitoare.

Referințe bibliografice

References

1. Kalveram Apetrei, A., Marin, A., Gheorghe, A.F., & Grosu, M.C. (2026). Agricultural Greenhouse Gas Emission in Romania and Serbia. În: Proceedings of the VI International Scientific Conference "Sustainable Agriculture and Rural Development", 11-12 decembrie 2025, Belgrad: Institute of Agricultural Economics, pp. 497-508. <https://doi.org/10.46793/zbiep25.497AK>.
2. Comisia Europeană, 2020. Pactul verde european 2019–2024. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_ro
3. Comisia Europeană, 2019. Communication on The European Green Deal. https://commission.europa.eu/publications/communication-european-green-deal_en

4. Consiliul Uniunii Europene, 2024. Pactul verde european. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-green-deal/>
5. Comisia Europeană, 2024. Climate Action and the Green Deal. https://commission.europa.eu/topics/climate-action/climate-action-and-green-deal_en
6. Comisia Europeană, 2024. Delivering the European Green Deal. https://commission.europa.eu/topics/climate-action/delivering-european-green-deal_en
7. Comisia Europeană, 2024. Protecting the Environment and Oceans with the Green Deal. https://commission.europa.eu/topics/environment/protecting-environment-and-oceans-green-deal_en
8. Constantin, M., Sapena, J., Apetrei, A., & Pătărlăgeanu, S. R. (2023). Deliver Smart, Not More! Building Economically Sustainable Competitiveness on the Ground of High Agri-Food Trade Specialization in the EU. *Foods*, 12(2), 232. <https://doi.org/10.3390/foods12020232>
9. Dinu, M., Pătărlăgeanu, S. R., Petrariu, R., Constantin, M., & Potcovaru, A.-M. (2020). Empowering Sustainable Consumer Behavior in the EU by Consolidating the Roles of Waste Recycling and Energy Productivity. *Sustainability*, 12(23), 9794. <https://doi.org/10.3390/su12239794>
10. Eurostat, 2025. Environmental Tax Statistics. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/environment>
11. Agenția Europeană de Mediu, 2024. Renewable Energy in Europe. <https://www.eea.europa.eu>
12. Organizația Națiunilor Unite, 1987. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>
13. OECD, 2023. Environmental Policy and Green Growth Indicators. <https://www.oecd.org/environment/>
14. Banca Mondială, 2024. World Development Indicators – Environment. <https://data.worldbank.org/topic/environment>
15. Parlamentul European, 2024. European Climate Law. <https://www.europarl.europa.eu/topics/en/article/20200618STO81513/european-climate-law>
16. Comisia Europeană, 2023. Planul industrial al Pactului verde european. https://commission.europa.eu/topics/competitiveness/green-deal-industrial-plan_ro
17. Comisia Europeană, 2020. Fișe informative privind Pactul verde european. https://commission.europa.eu/publications/factsheets-european-green-deal_ro